

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5159/2020
27.01.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужилца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., које заступа пуномоћник Милош Лончар, адвокат из ..., против тужене ГГ из ..., коју заступа пуномоћник Славен Бачић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 774/20 од 27.08.2020. године, у седници већа од 27.01.2021. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Суботици П 30/19 од 19.12.2019. године и пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 774/20 од 27.08.2020. године, па се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Суботици П 30/19 од 19.12.2019. године усвојен је тужбени захтев па се утврђује да је уговор о доживотном издржавању који је закључен 04.05.2010. године између сада пок. ДД, рођене ДД1, бивше из ..., као примаоца издржавања и тужене ГГ из ..., као даваоца издржавања, а који је 24.05.2010. године оверен пред Основним судом у Суботици под бројем Ов .../... у предмету истог суда РЗ 316/10 ништав и да не производи правно дејство. Утврђено је да имовина којом је пок. ДД располагала наведеним уговором представљала заоставштину иза пок. ДД, бивше из ..., што је тужена дужна да призна. Обустављен је поступак по захтеву тужилца за утврђивање права својине по основу наслеђа иза пок. ДД, а поступак ће се наставити по правноснажности пресуде пред надлежним судом по правилима ванпарничног поступка. Тужена је обавезана да тужилцама накнади трошкове поступка у износу од 926.991,28 динара у року од 15 дана од пресуђења са законском затезном каматом. Решењем првостепеног суда од 12.06.2020. године усвојен је предлог тужилца за доношење допунског решења о трошковима поступка, па је тужена обавезана да, поред износа трошкова који су досуђени пресудом од 19.12.2019. године, тужилцама исплати још 627.000,00 динара у року од 15 дана од дана пресуђења са каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 774/20 од 27.08.2020. године жалба тужене против пресуде је делимично усвојена, а против решења је усвојена, па се пресуда Вишег суда у Суботици П 30/19 од 19.12.2019. године и решење Вишег суда у Суботици П 30/19 од 12.06.2020. године преиначавају у делу одлуке о трошковима парничног поступка, тако што се обавезује тужена да тужилцама накнади укупне

трошкове парничног поступка у износу од 1.078.600,00 динара, уместо раније досуђених износа, све у року од 15 дана од пресуђења са законском затезном каматом по стопи прописаној Законом о затезној камати од извршности одлуке до исплате, док се у преосталом делу првостепена пресуда потврђује, а жалба тужене одбија. Одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка, а одбијен је и захтев тужиља за накнаду трошкова одговора на жалбу.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиље су доставиле одговор на ревизију.

Испитујући побиијану пресуду на основу чл. 408. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности, а повреда поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП на коју указује ревизија није основа за изјављивање тог правног средства по члану 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, сада пок. ДД је била мајка туженој ГГ и сада пок. ЂЂ, а баба тужиљама АА, ББ и ВВ. Тужиље су кћерке сада пок. ЂЂ, која је преминула након тешке болести. За живота сада пок. ЂЂ сада пок. ДД и тужена су дошле да је посете којом приликом су затекле тужиљу АА како храни своју мајку. Потресене призором почеле су да плачу, што је испровоцирало тужиљу АА да им грубим тоном постави питање што су уопште дошле када плачу, а што је увредило сада пок. ДД. Недуго након тог догађаја 13.02.2010. године ЂЂ је преминула.

Сада пок. ДД, као прималац издржавања и тужена, као давалац издржавања, су 04.05.2010. године закључиле уговор о доживотном издржавању. Тим уговором је наведено коју имовину прималац издржавања оставља у наслеђе даваоцу издржавања, са обавезом даваоца издржавања да до краја живота двори и у болести негује, а у случају смрти сахрани примаоца издржавања у гробници која се налази на ... гробљу. Такође је наведено да је у време закључења уговора прималац издржавања покретна и да јој није потребна стална дворба, али да јој је потребна физичка помоћ на начин да јој се обезбеди све како би себи припремила храну, те да је давалац издржавања у обавези да одржава стамбену зграду чистом и да примаоцу издржавања припреми све што је потребно око одржавања личне хигијене и одржавања стамбене зграде у стању у коме се налази, а када прималац издржавања онемоћа да га двори у његовој кући и обезбеди све што му је неопходно за живот. Један од услова за закључење уговора је да прималац издржавања до краја остане да живи у својој кући тј. да не буде смештена у дом за стара лица, а такође је наведено да ће прималац издржавања сама располагати својом пензијом и да ће одредити како ће се водити домаћинство, а да је обавеза даваоца издржавања да обавља физичке радове за примаоца издржавања, јер је прималац издржавања физички слаба особа. Уговором је предвиђено да ће се исти оверити и да се може раскинути под законом прописаним условима, а за случај да се уговор изврши остали законски наследници даваоца издржавања неће ништа наследити од ствари из уговора. Прималац издржавања дозвољава даваоцу издржавања да се

упише као власник на описаној непокретности после смрти примаоца, а констатовано је и да је прималац издржавања и до тада била упућена на даваоца издржавања, јер је њено здравствено стање годинама непромењено. Након што је адвокат сачинио овај уговор исти је оверен код Основног суда у Суботици, под РЗ број 316/10 од 24.05.2010. године. Након закључења уговора, сада пок. ДД је и даље могла сама да се брине о својим потребама, сама себи је кувала, обављала лакше послове у кући, док је за теже послове као што је кошење траве, ангажовала друга лица којима је плаћала за обављене услуге. Примала је пензију, остваривала је приход од издавања у закуп земље и помоћних зграда у свом дворишту. Тужиле су је посећивале, помагале су јој око цвећа, радиле у башти и крчиле цокну. Тужена је такође посећивала по потреби и по потреби помагала. Сада пок. ДД је била покретна све до две недеље пред крај живота када се отежано кретала, због чега су тужена и њена кћерка боравиле код ње кући водећи бригу о њој до 12.10.2013. године када је преминула. За живота пок. ДД није била лишена пословне способности, нити је покренула поступак за раскид предметног уговора о доживотном издржавању. Након смрти примаоца издржавања тужена се укњижила као власник спорних непокретности. Оставински поступак иза сада пок. ДД је обустављен решењем Основног суда у Суботици О 3974/13 од 24.10.2013. године, јер је уговором о доживотном издржавању распологано целокупном имовином оставиље. Тужиле су 08.05.2014. године Основном суду у Суботици поднеле предлог да се заоставштина пок. ДД расправи по закону, па је суд 04.02.2015. године донео решење О 2665/14 којим је прекинуо оставински поступак и тужиле упутио на парницу ради оспоравања уговора о доживотном издржавању, а што је предмет ове парнице.

Полазећи од напред утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су нашли да сада пок. ДД није имала потребе за обезбеђењем стана, хране, трошкова лечења, одеће, обуће и неге, с обзиром да је у то време није била болесна и да је имала сопствених прихода. Из те околности те свих осталих изведених доказа нижестепени судови су закључили да је одлучујућа побуда за закључење предметног уговора о доживотном издржавању била управо намера да тужиле буду искључене из законског реда наслеђивања, а да је и тужена знала за ову недопуштену побуду, те је на основу тога и утврђено да је предметни уговор апсолутно ништав.

Овакав закључак нижестепених судова се за сад не може прихватити као правилан, јер је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно и неправилно утврђено.

Закон о наслеђивању („Службени гласник РС“, бр. 46/95), када у члану 194. дефинише појам уговора о доживотном издржавању ставом 3. прописује да ако шта друго није уговорено обавеза издржавања нарочито обухвата становање, храну, одећу, обућу и друго, што значи да је садржина уговора односно оно што странке међусобно уговоре има приоритет у односу на уобичајене обавезе даваоца издржавања. У конкретном случају из уговора о доживотном издржавању који су закључиле сада пок. ДД и тужена произилази да су уговорачи имали у виду стање у коме је уговор закључен, те у складу са тим су међусобно и дефинисали своја права и обавезе. Тако је и уговором и наведено, а што нижестепени судови констатују да у моменту закључења примаоцу издржавања није било неопходно издржавање у класичном смислу, већ су јој биле неопходне неке друге активности које би предузела давалац издржавања, с тим што се уговором констатује и да је до тада прималац издржавања била упућена на даваоца издржавања, очигледно се мисли када се ради о помагању. Уговор о

доживотном издржавању је уговор који се закључује с обзиром на личност даваоца издржавања, што подразумева и добре односе са примаоцем издржавања, међусобно поверење, уважавање и не може се посматрати као обичан двострани теретни уговор. Отуда се и мотиви за закључење таквог уговора морају посматрати другачије него када се ради о другим уговорима имовинског права, па на ову врсту уговора се пре свега односи члан 53. став 1. ЗОО. Осим тога и одредбом члана 99. став 1. ЗОО је прописано да се одредбе уговора примењују онако како гласе. У конкретном случају посебно треба ценити чињеницу да је спорни уговор закључен између мајке и ћерке, што управо подразумева присан однос уговарача о чему је напред било речи. Ревизија основано указује на то да нижестепени судови при оцени побуде за закључење уговора нису имали у виду и старост примаоца издржавања, њено здравствено стање, физичку способност и све остале околности око чега постоје докази у списима предмета.

Све наведено су разлози због којих је и одлучено као у изреци на основу члана 416. став 2. ЗПП.

У поновном поступку, првостепени суд ће имати у виду све што је напред наведено па ће пажљиво оценити садржину самог уговора о доживотном издржавању, имати у виду његову правну природу, све остале околности које су биле присутне пре свега на страни примаоца издржавања у моменту његовог закључења, па ће на основу брижљиве оцене изведених доказа донети на закону засновану одлуку.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић